

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dneh po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 34, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 2.

Ljubljana, dne 3. junija 1930.

Leto I.

Heimwehr izgublja na moči.

Vedno močnejše zahteve po notranji razorožitvi. — Novi krvavi spopadi. — Kunschak napreduje, Seipel izgublja.

Dunaj, 2. junija. Ze pred tedni je začel zahtevati župan v Badenu, bivši finančni minister Kollmann, ki je rodom ljubljčan, da se morajo radi tujskega prometa prepovedati vse obhodi oboroženih formacij v vseh krajih, ki jih posejajo tujei. Kollmannu so se pridružili skoro vsi župani v tujsko-prometnih krajih. In tako je izšla v soboto naredba deželnega glavarja nižje-avstrijskega dr. Burescha, ki prepoveduje od 2. junija dalje vse take pohode. Vse prebivalstvo brez razlike strankarske pripadnosti se je oddahnilo in z zadovoljstvom pozdravlja pametno odredbo deželne vlade.

Toda za 1. junij so bili napovedani že mnogi taki pohodi. Obhodi in skušnine, ki so se še smele in po ustavi tudi morale vršiti, so potekle večinoma brez pretepa in brez krvi. Pač pa javljajo doslej iz Neunkirchena ob južni železnici, da je prišlo tam do krvavega poboja. Skozi sosednjo vas Dunkelstein se je vračal domov tovorni avtomobil s Heimwehrovci. Mogoče, da jim je od daleč kdo kaj zaklical. Heimwehrovci so po fašistovski maniri

skočili z avtomobila in začeli gledalce obdelovati s tolkači in tudi nanje streljati. Zdaj seveda nihče neče biti kriv. Nekaj ljudi je v bolnici. Med temi je nekdo, ki je dobil v trebuh v smrtni nevarnosti. Zaprta je Josef Stockhammer, sodelavec radikalnega Heimwehrovca in renegata Kupačka in njegov sokrivec Karel Pinkel. Torej je zadnji dan pred zaključkom s tem igračkanjem z orožjem podal dokaz, kako prav je imel Kollmann in drugi, ki so prepoved vlade izsilili.

Danes kroži tu verzija o možni spremembi načrta zakona o razorožitvi. Razni deželni glavarji se namreč oglašajo proti utesnitvi njihovega delokroga, kot šefi policije. Sprožen je bil načrt, da naj ostanejo določbe o kompetenci zveznega kancelarja veljavne le v mestih, kjer je zvezna policija. To je bilo v glavnem ravno na Dunaju, tej trdnjavi socialistov, kjer je skupaj v glavnem večina socialistične vojske. To je zopet kamen spodtike, ob katerem naj bi propadel načrt zakonov.

V teh debatah v velikem krščansko-socialnem klubu, se je pokazalo, da Seiplov

vpliv vsak dan bolj propada. Njegov alter-nego Kunschack pa gre pogumno dalje po svoji poti in ohranja svoj ugled in vpliv.

Današnja »Heimwehr« napoveduje z mastnimi naslovi pretečo vladno krizo in kaos v parlamentu, ter trdi, da za razorožitveni zakon ne bo večine. Z istotako mastnimi naslovi pa tudi oznanja, da od razorožitve zavisi gospodarsko vprašanje Avstrije. »Razorožena Heimwehr«, pravi, »ni več nobena Heimwehr« in dostavlja, da je edina rešitev krize v sporazumu s Heimwehrom. Dalje pravi: »Ako bi Schober sedaj odstopil, bi nastala silno neprijetna situacija. Nihče si ne želi njegovega odstopa, toda pogoj srečne rešitve je sprememba razorožitvenega zakona. — List samega sebe tolče po zobeh, kajti iz vsega, kar trdi ali zanika, se kaže velika zagata, v kateri se sedaj nahaja sicer močno heimwehrovsko gibanje in to po krivdi samih voditeljev. Eno je jasno: da je Schober danes trdnješi na svojem kancelarskem sedežu nego kdajkoli poprej.

Zadržanje Schutzbunda.

Dunaj, 2. junija d. Socijalistični »Schutzbund« je z včerajšnjim dnevom zaključil svoje parade in nastope. Včeraj sta bila še dva večja nastopa v Badenu in Vöslau-u. Na obeh krajih se je zbralo do 6000 mož. Splošno so govorniki konstatirali, da je v »Schutzbundu« disciplina naravnost vzorna, dočim pri »Heimwehru« že prevladujejo fašistovski manire. »Heimwehr« v krajih, kjer imajo socijalisti večino, nastopajo nasilno in s terorjem. Ako kje pride zato do spopadov in krvoprelitja, noče nihče biti odgovoren. V Badenu je govoril podžupan Schulz, ki je pohvalil disciplino moštva »Schutzbunda« ter pozival, da naj bodo vsi vedno in vsekdar pripravljeni za odločilni boj. V Vöslau-u sta govorila bivši vojni minister in poslanec Deutsch ter poslanec Daneberg. Slednji je povdarjal, da so bili in so socijalni demokratje vedno za mir, toda vselej pripravljeni za boj.

Velik Tardieu-jev govor.

Francija bo vztrajala pri svoji pacifistični politiki.

Pariz, 2. junija. z. V svojem velkemu govoru na banketu v Dijonu je Tardieu podal nekoliko jako pomembnih ugotovitev. Njegov govor je bil čisto prekinjen z burnim odobravanjem. Samo ko je govoril o izpraznitvi Porenja, so začeli po dvorani metati listke v protest prot vlad. S svojim govorom je Tardieu podal uvod v parlamentarno zasedanje. Dejal je, da je parlament od 11 velikih zakonskih osnutkov sprejel 9. Od teh je bil en osnutek sprejet soglasno, drugi pa z večino glasov. Socijalisti in radikali vodijo ostro opozicijo, čemur pa se nihče ne čudi, ker so bili radikali do začetka vojne najmočnejša stranka. Radikalom je vedno odprta pot v vlado. Socijalisti se zdi, kakor da goje neke nade. Ko je bila komunistična stranka razbita, so socijalisti pobrali večino njihovih glasov n njihovih gesel. Ko pa pride do tega, da b se morale te velike fraze v življenju izvesti, se bodo oni že drugače ravnali. — Glede zunanje politike je govornik omenil, da stopi Youngov načrt 30. junija v veljavo, ko se bo Porenje popolnoma iz-

praznil. Briandova zunanja politika je bila vedno pacifistična, vendar pa zato ni pustila iz vida varnosti države in narodne obrambe. Uvedena je enoletna vojaška služba za zgradbo utrd. Vojni material je znova spopolnjen, ker so bila preje skladišča zaradi vojne v Marokku in zaradi vstaje v Siriji izpraznjena. Konferenca v Londonu je dala Franciji priliko, da pokaže svoje odločno stališče. Francija ne vodi politike hegemonije, kakor so jo vodili Bismarck in njegovi nasledniki, ki so privedli Nemčijo l. 1918. do zloma. Francija hoče mir, polno ravnovesje in solidno urejeno arbitražo, kakor tudi intelektualno in moralno sodelovanje. Francija je sedaj v takem položaju, da se ji ni treba vznemirjati. Za bodoče parlamentarno delo namerava vlada predložiti zakon o milijardah kredita za agrar, za industrijo in trgovino. Dalje reformni načrt za ves pomorski sistem. Jeseni se ima v zbornici začeti velika debata o novem šolskem zakonu. Moderna država še ni izgrajena. Gospodarski krogi, delavci in delodajalci,

zahtevajo neopravičeno velik vpliv na politične posle. Moderna država mora tem zahtevam ugoditi tako, da nikakor ne izgubi na svojem ugledu in na svoji moči.

Dijon, 2. junija. AA. Tekom banketa, ki se ga je udeležilo 2000 oseb, je predsednik francoske vlade Tardieu pojasnil politično bilanco ter raztolmačil naziranje o moderni državi in o delavskem programu. V notranji politiki bo vlada skušala združiti razna republikanska stališča. V zunanji politiki pa bo Francija stremela za mirom, ki ga Briand skuša uvrstiti že potom šestih francoskih vlad.

Pariz, 2. junija. AA. »Le Temps« priobčuje komentar o včerajšnjem govoru predsednika francoske vlade Tardieua in ugotavlja, da se njegove misli odlikujejo z jasnostjo, ki ne pripušča dvoličnosti. Predsednik francoske vlade je mogel govoriti s tolikšno jasnostjo, ker je danes Francija v položaju, ki jo ne more vznemirjati. Francija sme in mora z vso resnostjo posvečati svoje sile miru in mednarodni ureditvi.

v Pančevo. Dosegel je najboljši čas ter je prevozil dirkalno progo v 4 min. in 14 sek. Za njim so dosegli najboljše čase gg. Gika (4.20), Bardu (4.25) in Mika Pavlovič (4.30).

Nj. Vel. kralj je ostal na Avali do 12.45 ter si je dal predstaviti vse avtomobiliste, nakar se je vrnil v mesto. Po končani tekmi je beograjska sekcija Avtomobilskega kluba priredila svojim gostom malco na prostem.

Reška svobodna luka se ni obnesla.

Trst, 2. junija (z.). Z Reke je dospela sem delegacija italijanskih industrijalcev, ki so prišli pogledat, kako se razvijata tržaška in reška luka. Industrijalci so imeli posvetovalne sestanke s tamošnjimi gospodarskimi krogi, ki nikakor niso zadovoljni z današnjim stanjem. Tudi reški industrijalci niso nič na boljšem z uvedbo svobodnega pasu, prav tako pa tudi tržaški trgovci niso zadovoljni, ker mislijo, da je Reka dobila velike koncesije.

Največja banka na svetu pričela poslovati.

New York, 2. junija. d. Največja banka na svetu, ki razpolaga z 2400 milijoni dolarjev, je pričela danes poslovati. Banka je nastala potom fuzije Hase Nationalbank, Equitable Trust Co in Interstate Trust Co. Sestanek delegatov Panevropske unije naše kraljevine.

Nemiri v Indiji se nadaljujejo.

Pariz, 2. junija. AA. V petek 30. maja so bili v Kesihalamu v Indiji krvavi izgredi, ker so Hindustani bojkotirali muslimanske trgovce. Devet muslimanov je bilo težko ranjenih, eden pa ubit. Hudo ranjenih je bilo tudi nekaj redarjev. Policija je prišla 60 izgnednikov.

Policija je včeraj v Darasani razpršila gručo 160 prostovoljcev, ki so hoteli napasti solno skladišče. Več prostovoljcev je bilo hudo ranjenih.

Bombay, 2. junija. AA. Sodišče je obsodilo na 3 mesece ječe 72 prostovoljcev, ki so skušali napasti solno skladišče v Vadali.

Bombay, 2. junija. AA. 10.000 Gandhistov je naskočilo solna skladišča v Vadali, bili pa so od redarstva odbiti.

Jugoslovansko-grško zблиžanje.

Beograd, 1. junija. l. Danes ob 6. zjutraj so prispeli iz Soluna grški trgovci, industrijci in novinarji. Na postaji so goste pričakovali in sprejeli zastopniki naših gospodarskih organizacij in velika množica ljudstva. Goste je s toplimi besedami pozdravil Ivo Magodič, tajnik beograjske trgovinske zbornice, kateremu se je v imenu grških gospodarstvenikov zahvalil g. Michael Mavrogordato, predsednik grško-jugoslovanske lige v Solunu. Gospod Mavrogordato je govoril o toplih simpatijah grškega naroda do našega. Govora sta bila sprejeta z burnim aplavzom in klici: »Živela Grška! Žito Jugoslavija!«

Od postaje so bili gostje spremljani do hotela Palas in Excelsior. Ob 9. se je večja skupina gostov odpeljala na Avalo, kjer je na grobu neznanega junaka opravil verske svečanosti metroplit Genaidos. Ob 11. uri se je v mestu darovala svečana služba božja, in sicer v Gornjem gradu na čast grškega pesnika in junaka Rige od Fere, na prostoru, kjer so ga Turki ubili. Gostje so nato obiskali mestno hišo, kjer jih je pozdravil beograjski župan g. Nešić. Po sprejemu na beograjskem magistratu je beograjska občina priredila na čast go-

stov v hotelu Palastu banket, s katerega so bile odposlane pozdravne brzojavke predsedniku grške republike in Nj. Vel. kralju Jugoslavije, kakor tudi gg. ministrskima predsednikoma Venizelosu in generalu Živkoviću.

Ob 6. je bila gostom prirejena v dvorani novega vseučilišča svečana akademija. Poleg koncertnega orkestra je nastopila več slavnostnih govornikov.

Beograd, 2. junija l. Danes dopolne so si grški trgovci, industrijci in novinarji ogledali Beograd. Okrog 9. ure so si ogledali pančevski most in njegovo konstrukcijo. Kasneje je večja skupina obiskala tekstilno tovarno Koste Ilića, druga skupina pa je odšla na dvor, kjer se je vpisala v dvorsko knjigo. Opoldne so se grški gostje sestali na beograjski borzi, kjer jih je pozdravil podpredsednik g. dr. Milan Stojadinović, ki je v svojem pozdravnem govoru podal kratek rezime zgodovinskega razvoja beograjske borze, njenega prometa in važnosti. Poudarjal je potrebo ekonomskega zблиžanja balkanskih narodov, in pri tem citiral besede dr. Marinkovića, zunajega ministra: »Spas in bodočnost balkanskih narodov narekuje po-

trebo, da se združijo na osnovi enakosti v eno zajedno celino. Treba je, da balkanski narodi vedo, da bodo ali vsi svobodni ali da niti izmed njih ne bo svoboden nobeden.«

Dr. Stojadinović je odgovoril g. Aleksander Kralis, predsednik solunske blagovne borze. Po svečanem sprejemu na borzi je bil prirejen banket. Popoldne so si gostje ogledali obrtno zbornico in nato Weifertovo pivovarno.

Kralj na prireditvi romunskih avtomobilistov.

Beograd, 2. junija l. Romunski avtomobilisti so priredili danes opoldne skupno z našim Avtoklubom dirko na Avalo in sicer po nanovo otvorjeni cesti. Proti vsemu pričakovanju je ob 11.30 tik pred pričetkom tekme prišel na Avalo Nj. Vel. kralj v spremstvu dvornega maršala generala Dimitrijevića. Čim so avtomobilisti opazili Nj. Vel. kralja, so mu priredili burne ovacije. Avtomobilska dirka se je vršila na progi 4400 m. Zmagal je g. Butkulescu, ki je že zmagal na prvi etapi iz Bukarešte

Za novo miselnost.

Tisk iz Knafljeve ulice se je v enem svojih prvih pozdravov na naš list dovolil trditve, da je »Jugoslovan« čisto nepotreben, ker da že drugi listi v dovoljni meri skrbijo za napredek in razvoj jugoslovanske misli. Čeprav razumemo, da smo mi gospodom iz Knafljeve ulice prav zelo odveč, ker so pač konkurenti vedno neprijetni, moramo njih trditve prav odločno zavrniti. Predvsem vsled tega, ker bi tudi mi lahko pričeli debato o tem, če so oni sami našemu narodu res potrebni, ter v podkrepitev svojega vprašanja mogli navesti celo vrsto člankov »Jutra«, ki so povzročili, da je prišel slovenski narod ob celo vrsto nacionaliziranih podjetij. In še marsikaj drugega bi mogli navesti!

Pa ne glede nato! Če smo potrebni ali ne, o tem na vse zadnje ne odločuje konkurenca, temveč slovenska javnost. Ta pa je drugačnega mnenja, ko naši prijatelji iz Knafljeve ulice iz zelo razumljivega vzroka, ker je že sita one komande, ki ni nikomur pustila svobodnega mnenja. Da zlomimo to strahovanje javnega mnenja, pa je ravno eden glavnih namenov našega lista in baš vsled tega je tudi »Jugoslovan« več ko potreben, naravnost neobhodno potreben.

Saj res ni treba posebno obširno spominjati na one čase, ko je bila strahovlada strank v polnem cvetju. Kdor se je le upal nekaj malega črhiti proti gospodom od stranke, takoj je bil napaden v listu, ko da bi bil največji tolovaj. Vsaka kritika je bila prepovedana, vse je smelo le hvaliti in posledica te strahovlade je bila, da se je najboljši del naše inteligence umaknil v ozadje. Pa ne samo to! Še v živem spominu so napadi na trgovca in podjetnika, ki se jih je hotelo tudi materialno uničiti, ker so meli to smelost, da so si upali imeti tudi svoje osebno mnenje. Cele knjige o tej strahovladi strank pa bi mogli napisati uradniki. Ne, kar je zapovedoval zakon, temveč kar je zahtevala partija, to se je moralo zgoditi in gorje uradniku, ki se ni temu pokoril. Bil je z mesta premeščen ali pa odpuščen iz službe, ker je višje spoštoval zakon ko partijski interes. Danes pa je tega strahovanja konec in vsak uradnik more brez strahu izvajati to, kar zahteva zakon. Pa ne samo vsak uradnik, temveč tudi vsak državljani je sedaj varen pred vsakim strahovanjem, ker se bo sedaj vse vršilo le po pravici in zakonu.

Čeprav je konec strahovanja strank, pa imajo nekateri še silne skomine po časih, ko so mogli strahovati. In kljub 6. januarju bi se ti gospodje še silno radi povrnili k starim navadam in še sedaj bi grozili, češ, ko pridemo zopet do moči, bomo že pokazali. In ker ta slast po strahovanju še vedno obstoja, je »Jugoslovan« še prav posebno potreben, ker tudi te skomine morajo izginiti.

»Jugoslovan« pa je potreben še iz drugega ozira. Tudi po 6. januarju je ostala miselnost gotove javnosti čisto stara. Zlasti pa je še vedno ostala ona nesrečna delitev Slovencev na dva tabora, ki je povzročila že toliko gorja. Je pa tudi čisto nemogoče, da bi se miselnost javnosti spremenila, ker ni bilo nikogar tu, ki bi skrbel za to, da bi zavladala nova miselnost. Vse misli le na to, kako bi se ohranile stare pozicije in zato tudi ni bilo tu propagatorja nove miselnosti.

Treba pa je, da je tu nekdo, ki dela čisto v duhu 6. januarja in ki zbira narodne sile, da se v resnici prične s složnim gradilnim delom in ta nekdo je baš »Jugoslovan«. In v tem je tudi njegova najodličnejša naloga in zato bo tudi našel podporo dobro misleče javnosti, ker pričela se je doba složnega sodelovanja in konec je diktata in strahovlade. In hvala Bogu, da se je ta nova doba pričela!

Roparski napad.

Chicago, 2. junija. AA. Neznani banditi so vdrli v vlak, ki je prihajal iz Los Angelesa, ter zropali potnike in kinematografske umetnike. Med izropanimi je tudi knematografska lepota Marion Niron.

Komunistično rovarjenje v Indokini.

Saigon, 2. junija. AA. Guverner Indokine je izjavil posebnemu poročevalcu pariškega »Matina«, da so najnovejše neredi, ki pa so bili omejenega značaja, povzročili komunisti.

Delovanje Društva narodov v juniju.

Glavna posvetovanja bodo posvečena gospodarskim problemom.

Zeneva, 2. junija. AA. Delovanje Društva narodov v toku meseca junija bo koncentrirano na gospodarske probleme, na mandate, na probleme higijene in na intelektualno sodelovanje ter na vprašanja organizacije. Glavne točke dnevnega reda zasedanja gospodarskega odbora, ki začne delovati 2. junija, so v zvezi z gotovimi sklepi, ki jih mora konferenca sprejeti glede sporazuma v gospodarski sekciji. Ena delegacija finančnega odbora, ki ji bodo pomagali pri njenem delu nekateri strokovnjaki, ki uživajo v finančnih krogih

mednarodni ugled, se sestane 10. junija, da ponovno prouči vzroke fluktuacije kupne kapacitete zlata in vpliv te fluktuacije na gospodarsko življenje. Druga skupina strokovnjakov se sestane 23. junija v Zenevi, da nadaljuje zadeto proučevanje gospodarske plati vprašanja industrijskih sporazumov. Komisija za mandate se sestane v Zenevi 3. junija. Ta komisija se sestane prvič na izrednem zasedanju ter bo pretresala vprašanja, ki so v zvezi z neredi, ki so se odigrali v Palestini avgusta leta 1929. Nato se bo komisija sesta-

la na redno zasedanje ter pregledala letno poročilo mandatorskih sil. Tretja komisija za ustanove za proučevanje mednarodnih odnošajev se sestane 12. junija v Mednarodnem institutu za intelektualno sodelovanje v Parizu. In naposled se sestane še komisija, ki ima nalogo rešiti vprašanja, tičočna se organizacije sekretarijata Mednarodnega urada za delo in sekretarijata sodišča mednarodne pravice, na svojo drugo sejo 16. junija.

Preiskava o poljsko-nemškem incidentu.

Poljski listi zahtevajo popolno razčiščenje zadeve.

Varšava, 2. junija. AA. Poljska agencija javlja: Povodom nedavnega incidenta na poljsko-nemški meji v Opalenu piše »Gazeta Poljska«, da pričakuje poljska javnost nestrpno rezultata preiskave, ki jo vodi mešana poljsko-nemška komisija, ter dodaja, da se vzdržuje vsakršnega komentarja v nasprotju z Nemci. V zvezi s tem list poudarja, da ta nemška metoda ni nova. Takih primerov je mnogo, kakor n. pr. odvedenje po Nemcih nekega francoskega oficirja leta 1924, odvedenje nekega poljskega državnika na meji Gdan-

ska pred nekaj dnevi in naposled odvedenje s strani nemških orožnikov nekega nemškega pacifista, ki živi v Franciji.

Ti primeri po sodbi poljskega lista dokazujejo, da dogodek v Opalenu ne mora biti samo naključje. List sklepa, da zahteva poljska javnost razčiščenje tega incidenta, kar je potrebno ne samo v interesu dobrih sosednjih odnošajev med Poljsko in Nemčijo, nego je tudi v splošnem interesu vseh evropskih držav. List kategorično demantira navedbe nekih nemških listov, da bi bil komisar poljske obmejne

policije Bijedsinski, ki so ga Nemci odvedli, šef informacijske službe. List se sklicuje na dejstvo, da je bil Bijedsinski kot član obmejne policije dodeljen obmejni policiji v Čarsku.

List »Kurier Poznany« doznava iz Königsberga, da je bil ta incident organiziran po članih informacijske službe v vzhodni Prusiji, ter ugotavlja, da je pri tej priliki z obmejno policijo v Opalenu sodelovala tudi policija iz Elbinga.

Zeppelin v viharju.

Pristanek zračne ladje »Grof Zeppelin« v Lakehurstu se je izvršil v soboto z največjimi težkočami. Mornarji so že prišli za vrvi, da bi »Zeppelin« privezal. Nastal je močan veter, k je ladjo dvignil višje v zrak. Mornarji so se držali za vrvi ter jih je več metrov visoko dvignilo od tal. Čez nekaj časa so mornarji popustili vrvi ter padli na tla. Več mornarjev je bilo k sreči le lahko poškodovanih, eden mornar pa prav težko, tako da so ga morali prepejati v bolnico.

Dr. Eckener je izjavil novinarjem, da je bil »Zeppelin« v petek okoli 8.30 dopoldne zašel v najhujši vihar, kar ga je doslej do-

živel pri svojih prekooceanskih poletih. Vetrovi so imeli do 45 km urne hitrosti, a pozneje celo 65 km na uro. V najhujšem viharju je »Zeppelin« prejel radio opozorilo vremenske postaje v Washingtonu o bližajoči se nevarnosti.

Rim, 2. junija. Danes zjutraj je ministrstvo aeronavtičke objavilo službeno poročilo, da je znani italijanski letalec major Maddalena dosegel nov rekord. Dvignil se je z letalom S 64 z motorjem Fiat A 22 P in ostal v zraku neprestano 67 ur 15 minut. Dvignil se je v zrak v petek zjutraj iz rimskega aerodroma in pristal davi.

Nova napetost med Rusijo in Kitajsko.

London, 2. junija. Sovjetska vlada je sporočila kitajskemu zastopniku Moh-Teh-Huju, da je pripravljena začeti pogajanja za dokončno rešitev spora radi vzhodno-manzurske železnice, pod sledečimi pogoji: vzpostavitev diplomatskih in konzularnih odnošajev, otvoritev novih konzulatov v Mandžuriji, pri vseh diplomatskih zastopnikih sovjetske Rusije na Kitajskem bo vzdrževala sovjetska vlada posebne oborožene straže, trgovski zastopniki se imajo glede imunitete izenačiti z rednim diplomatskimi zastopniki.

Pri svoji zahtevi, da sme vzdrževati oborožene straže na kitajskem ozemlju, se sklicuje Rusija na svojo pogodbo z Japonsko iz leta 1925- s katero je Japonska pristala na to, da lahko drži Rusija v Severni Mandžuriji 25.000 mož. Kitajska ni proti temu vložila nikakega protesta.

Med kitajskimi uradnimi krogi je vzbudil ta pogoj sovjetske vlade veliko razburjenje, ker tolmačijo to zahtevo kot poskus Rusije, da bi si ustvarila na kitajskem ozemlju vojaška oporišča za komunistično propagando.

Nesreča v Rokavskem prelivu.

London, 2. junija. AA. V Rokavskem prelivu se je pripetila včeraj velika pomorska nesreča. Pri Bechy Headu je trčil snoči v megli švedski parnik »Ingen« ob italijanski petrolejski parnik »Litterno«. Švedski parnik »Ingen« se je takoj pogreznil in utonalo je 15 mož posadke, ki je štela 18 mož. Dva mornarja so rešili rešilni čolni iz Newhavena. Italijanski parnik »Litterno« je bil le malo poškodovan in ni potreboval pomoči.

Konferenca panevropskih organizacij.

Beograd, 2. junija. 1. Danes dopoldne ob 11. uri se je vršil v yockey-klubu v Beogradu sestanek delegatov organizacij Panevropske unije v kraljevini Jugoslaviji. Na sestanku so delegati poedinih organizacij iz Beograda, Zagreba in Ljubljane poročali in razpravljali o dosedanjem delu odnosno o konstituiranju poedinih organizacij in o sovanju skupnega predstavnštva za vso kraljevino.

Sedež predstavnštva bo v Beogradu. Po potrditvi pravil, ki so bila že predložena politični uprav v odobritev, se bo vršilo tudi v Ljubljani ustanovno zborovanje organizacije Panevropske unije. Konferenca se je zaključila s slavnostnim banketom v yockey-klubu, kateremu je prisostvoval kot član kraljevske vlade gosp. dr. Oton Frangeš, minister brez portfelja. Kot ljubljanski delegat se je udeležil konference g. dr. Ferdinand Majaron.

Naša delegacija za konferenco dela.

Beograd, 2. junija. AA. Dne 10. junija bo v Zenevi otvorjena 14. mednarodna konferenca dela. Na konferenci bo naša država zastopana z odposlanstvom, ki ga bodo tvorili delegati kraljevske vlade, delodajalcev in delavstva. Vlada delegata bosta: dr. Ilija Zumenković, naš poslanik v Bernu, ki bo obenem šef našega odposlanstva, in Dušan Jeremić, načelnik oddelka za socialno skrbstvo v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje, namestnika in strokovna vladna delegata bosta: Stepan Bosak, rudrski svetnik v Sarajevu, inž. Ferdinand Cinkovec, direktor državnega rudnika v Zenici. Delodajalce bodo zastopali: dr. Cvetko Gregorić, tajnik centralne industrijskih korporacij, in kot strokovnjaka Marko Bauer, tajnik saveza industrijev v Zagrebu, in dr. Adolf Golja, tajnik zveze industrijev v Ljubljani.

Kot delavski delegati bodo prisostvovali konferenci v Zenevi: dr. Živko Topalović, tajnik centralnega sekretarijata delavskih zbornic v Beogradu, a kot strokovnjaka Vladimir Pfeifer, predsednik zveze zasebnih nameščencev v Zagrebu, Filip Uratnik, tajnik delavske zbornice v Ljubljani, in Jovo Jakšić, tajnik delavske zbornice v Sarajevu. Na dnevnem redu te konference so predvsem tale vprašanja:

1. Vprašanje prisilnega dela,
2. delovni čas privatnih nameščencev in
3. delovni čas v premogovni industriji.

Imenovanja in premestitve.

Beograd, 2. junija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so na predlog ministra pravde in po lastni prošnji postavljeni: za sodnika okrožnega sodišča v Mriboru v I/4a Julij Koder, starešina sreskega sodišča v Mariboru; za sodnika sreskega sodišča v Gornji Radgoni v I/6 Andrej Levstek, sodnih v I/8 pri sreskem sodišču v Kozjem; za sodnika sreskega sodišča v Mokronogu v I/6 Josip Černe, sodniški pripravnik v I/8 pri deželnem sodišču v Ljubljani; za sodnika sreskega sodišča v Kozjem v I/6 dr. Hinko Lučevnik, sodniški pripravnik v I/8 pri deželnem sodišču v Ljubljani.

Po lastni prošnji so premeščeni kot sodnik k deželnemu sodišču v Ljubljani v I/4a dr. Jurij Štempihar, sodnik okrožnega sodišča v Celju, kot sodnik okrožnega sodišča v Celju v I/5 Anton Radej, sodnik deželnega sodišča v Ljubljani, oba v dosedanjih skupinah in kategorijah.

Skolski zlet v Splitu.

Split, 2. junija. (z.) Včeraj je bil v Trogiru na svečan način razvit prapor Sokola kraljevine Jugoslavije. Prapor je daroval društvu Nj. Vel. kralj. Zastavo je izročil zastopnik Nj. Vel. kralja polkovnik Blaž Vrbica, ki je bil hkrati zastopnik kuma, princa Tomislava. Polkovnik Vrbica je imel ob tej priliki govor, v katerem je naglasil, da je Nj. Vel. kralj s podaritvijo zastave Sokola pokazal svojo veliko ljubezen do naroda iz vseh krajev naše široke domovine. Naš kralj vidi v jugoslovanskem Sokolu izvor neomejenih moči in energije našega naroda, kakor tudi njegove vdanosti. On je to manifestiral s tem, da je postavil na čelo Sokola svojega prestolonaslednika Petra. Svoj govor je zaključil z vzkliki kralju, čemur so se vsi navdušeno pridružili. Zastavo je prevzel starejšina trogirskega Sokola Koščina, ki je v svojem govoru izrazil veliko hvaležnost trogirskega Sokola Nj. Vel. kralju in zaprisegel, da bo varoval zastavo kot simbol državnega edinstva. Nato so še govorili načelnik in starosta sokolske župe. Sledila je zakuska in javna telovadba. Pri telovdabi je nastopila tudi vojska in mornarica.

Tretji mednarodni kongres za pobijanje koruznega črva.

Zagreb, 2. junija. 1. Od 2. do 4. junija se bo vršil v Budimpešti 3. mednarodni kongres za pobijanje koruznega črva. Pokrovitelj kongresa je madžarski poljedelski minister Mayer. Naše poljedelsko ministrstvo zastopa vseučiliški profesor dr. Vouk Vale, ki je v letu 1929 organiziral drugi mednarodni kongres v Zagrebu. Prvi kongres je bil v Parizu spomladi l. 1929. Z dr. Valetom Voukom je potoval v Budimpešto tudi naš izvedenec dr. Božidar Verbula.

Lepa narodna manifestacija v Mengšu.

Zanimiv govor starega Trdinovega prijatelja. - Tudi Dolenjska se klanja pisatelju narodnih pripovedk in bajk.

Lepo Mengeško polje je včeraj drhtelo v pozno pomladanskem vrenju. Potnik, ki je včeraj korakal po belih cestah iz Trzina proti Mengšu, je lahko opazoval in se divil tipično starim domovom, v katerih so prebivali pred sto leti naši predniki in ki imajo za seboj tuptam dokaj zanimivo zgodovino. Sam trg Mengeš, ki je včeraj na dostojen način praznoval stoletnico rojstva narodnega pisatelja in pripovednika Janeza Trdine, je bil odet v svečano obleko. Z vseh hiš so vihrale državne zastave. Rojstni dom Janeza Trdine je bil bogato okrašen z zelenjem.

Glavna slovesnost, odkritje spominske plošče Trdini na njegovi rojstni hiši št. 11 v Malem Mengšu, kjer se sedaj nahaja tovarna stamnikov Stamberger in Mellitzer — veliko in lepo poslopje — nekdanj posoden in svoboden kmečki dom, — se je pričela šele popoldne ob treh. Iz Ljubljane, Kamnika in bližnje okolice je prispelo mnogo Trdinovih častilcev in tudi pokojnikov prijateljev. Iz Ljubljane so prispeli stari Trdinov prijatelj, predsednik notarske zbornice notar Aleksander Hudovernik, trnovski župnik v pokoju in zgodovinar Ivan Vrhovnik, mestni fizik dr. Mavricij Rus, ga. dr. Majaronova in mnogi profesorji, iz Kamnika okrajni glavar dr. Fran Ogrin in župan Kratner ter še mnogi drugi okoliščanski odličnjaki.

Pred idiličnim in mičnim gradom g. Stareta, kjer je bil Janez Trdina vedno gostoljubno sprejet, kjer je nekdanj živel pisateljeva miljenka Radoslava, se je formiral prav pester spreod narodnih noš in raznih društev. Posebno pozornost so vzbujali krepki jezdec, dalje gasilci in Sokoli ter z zelenjem okrašeni vozovi, ki so zaključili spreod. Med sviranjem domače mengeške godbe se je spreod pomikal skozi Veliki in Mali Mengeš do Trdinove rojstne hiše.

Župan g. Peter Lipar je v pozdravnem govoru otvoril glavno slavnost, otvoritev spominske plošče, ki je iz črnega marmornja in pod katero se nahaja relief Janeza Trdine, delo domačega kiparja g. Frana Ropreta.

Slavnostni govor prof. Mazovec.

Po pozdravu g. župana je prvi povzel besedo Trdinov rojak prof. Mazovec iz Ljubljane, ki je v markantnih in mestoma prijetno šaljevih besedah očrtal življenje in trpljenje pisateljevo. Podčrtaval je veliki pomen Janeza Trdine v naši literaturi. Tolmačil je tud nekatera njegova dela, ki imajo globoko vrednost za presojo kulture našega naroda v dobi nemških grofov in baronov. V lepih besedah je navzočim opisal Trdinovo nesebično delovanje za probujanje naroda. Ob zaključku svojega govora je prof. Mazovec odredil odkritje spomin-

ske plošče, ob kateri so stali mladi Sokoli in Sokolice. Godba je zaigrala državno himno.

Govor Trdinovega prijatelja notara Hudovernika.

Na govorniški oder je nato stopil notar g. Aleksander Hudovernik, star Trdinov prijatelj, ki je podal marsikatero literarno zanimivost. Med drugim je izvajal: Morebiti sem jaz danes med njegovimi častilci edin, ki je z njim občeval od leta 1875. do njegove smrti l. 1905. Hvaležen sem mu, ker mi je on mlademu 14-letnemu dečku vcepil ljubezen do slovenskega naroda in me navduševal in navdušil za slovansko idejo. Jaz sem bil namreč novomeški dijak in mu kot tak in tudi pozneje, ko sem bil samostojen notar postal, mnogo občeval z njim. Bila sva si dobra prijatelja.

Le malo ljudi je bilo tedaj v Novem mestu, s katerimi je on občeval. Njegov najboljši prijatelj je bil Dragotin Rudež, graščak na Gracerjevem turnu, sličen mu po duhu in narodnem mišljenju, pri katerem je prebil vsako leto po več dni. Drugi njegov prijatelj je bil dr. Andrej Vojska, deželni svetnik v Novem mestu, doma iz Krtine, ki je bil menda njegov tovariš z dunajske univerze, sličen mu po mišljenju. Občeval pa je tudi še

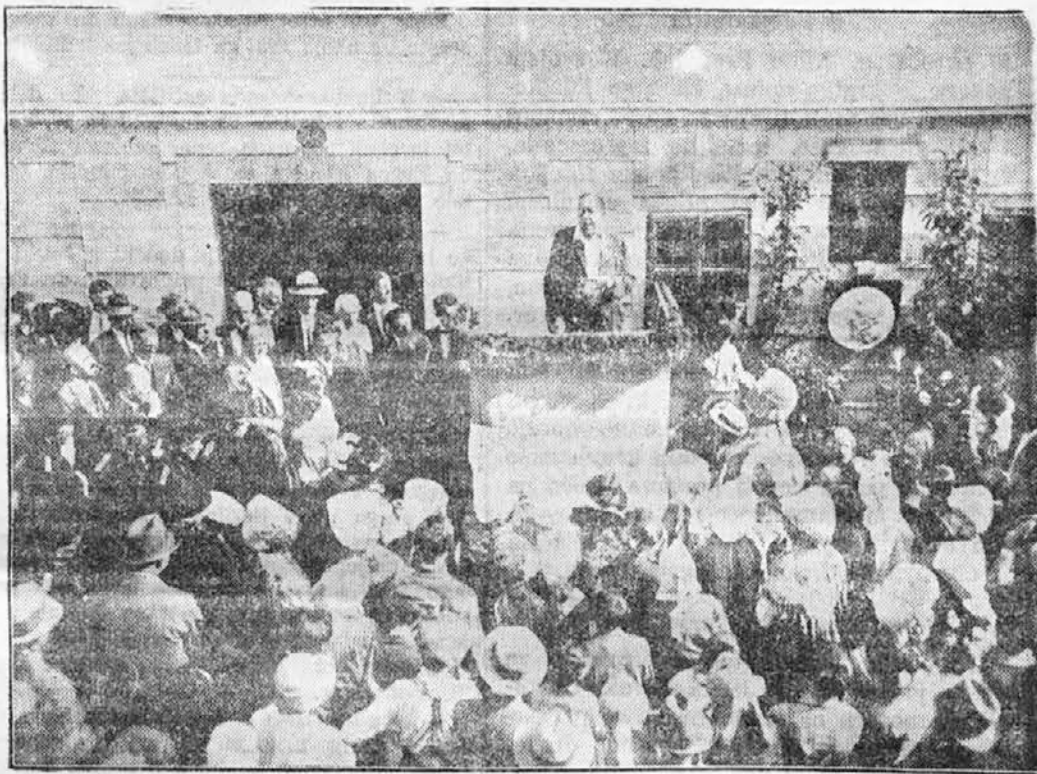
sten jurist, pa spravili v disciplinarno preiskavo, ker je slovensko volil.

Dr. Škofic pa se je energično branil, češ, da si ne da kratiki svojih državljan-skih pravic. Kaznovati ga niso mogli ali se ga niso upali, premeščen pa je bil kot sodnik k okrožnem sodišču v Novo mesto.

Kako je bil Trdina aretiran!

Trdina je prepotoval čestokrat vso Hrvaško peš. Pravil mi je, da se je nekoč podal na počitnice peš iz Reke, da je potoval čez kočevsko zemljo, ne da bi mu bilo treba le eno nemško besedo spregovoriti.

Pri nekem takem potovanju ga je pa vendar zadela usoda. V bližini Križevcev sta ga dva žandarja aretirala in ga gnala v sodniške zapore v Križevac. Našla sta pri njem njegov dnevnik, ki je obsegal izpiske iz tedaj znamenite knjige »Freiherr von Harthausen, Reisen durch Russland«. Aretiran je bil kot ruski »agent« in ko so ga privedli k sodniku, ga je ta takoj smatral za ruskega agenta, mu odvzel njegov dnevnik in ga poslal v preiskovalni zapor. Pravil mi je z nekakim zadovoljstvom, da se mu že dolgo ni tako dobro godilo, kakor v križevaškem zaporu. Razni njegovi učenci, ki so zvedeli,

Notar Hudovernik na govorniškem odru.

z dekanom Alešem iz Semiča, ministrom Ivanom Hribarjem in slovenskim mecenom dr. Pavlom Turnerjem, ki je vso svojo imovino zapustil za slovenske kulturne namene.

Življenje po slovenskih mestih.

Takrat je bujno cvetelo nemškutarstvo po dolenjskih mestih in samo sebi umevno posebno v Novem mestu. Ko sem študiral na dunajski univerzi, mi nekoč piše dr. Vojska. Zdel se je, da naj poiščem v biblioteki »Reform«, ki jo je izdajal znameniti češki žurnalst Schuselka in naj izpišem iz njega govor, ki je govoril, če se prav spominjam, državni poslanec notar Svetec v dunajskem parlamentu. Našel sem ta njegov govor in ga v prepisu poslal dr. Vojski. Takrat je vohunstvo bilo v Novem mestu na vrhuncu. Sprehajala sta se navadno s Trdino po Kapiteljskem hribu. Zasledoval jih je v neki gotovi daljavi vohun ter prisluškoval njihju pogovoru. To je bila vsebina Svetčevega govora v parlamentu.

Čudnega ni bilo nič na tem vohunstvu. Trdina je bil znan in razupit panslavist in rusofil, dr. Vojska pa politično ni bil zategadelj na dobrem glasu, ker je velko s Trdinom občeval.

Najhujiši časi za Slovenstvo so bila sedemdeseta leta. Spominjam se, da je pri volitvah leta 1878. za deželni zbor kranjski kandidiral Peter Graselli. Volila sta ga med drugimi le dva uradnika: inž. Poznik v Krškem in sodni pristav dr. Škofic v Kostanjevci. Prvega so po tedaj veljavni maksimi, »hundert Meilen weit vom win-dischen Land« premestili v Wiener Neu-stadt, dr. Škofica, ki je bil znan kot izvr-

da je v zaporu, so ga obsipali z najboljšimi jedili in krasno pijačo, tako da mu ni ničesar manjkalo. Ječar videč, kako se arestantu godi, se mu je nekega dne bridko pritožil, da je težko služiti pri tem sodišču. Sudac namreč, kar on slušuje pri te msodišču, še ni nobenega lopova zaprl, pač pa samo take poštenjake, kakor je on. Ponudil mu je, da bo pustil zvečer ječo odprto in da naj kar zgine iz zapora, kar pa Trdina ni hotel storiti. Čez nekaj dni ga sodnik pokliče pred sebe rekši mu, da je preiskava proti njemu končana in da je prost ter mu je zopet izročil njegov dnevnik.

Govornik je navedel še marsikatero lepo zanimivost iz Trdinovega življenja in delovanja ter zaključil svoj govor z vzklikom: Janezu Trdini slava!

Dolenjska se klanja Janezu Trdini.

Dolenjski rojak dr. Jože Rus je z ribniškim temperamentom za tem očrtal veliki pomen Janeza Trdine. Dejal je:

Govorim v imenu Dolenjske. Gorenjska ga je dala slovenskemu narodu in poslala preko Hrvaške in zaslužnjene Reke na dolenjska tla. Lep in jasen dan imamo. In danes gledajo čarovnice s Kleka ter se ozirajo na to stran v Mengeš, kaj se godi. Tudi junaki z Gorjancev vstajajo in se pogledujejo, a v naši okolici Mengo, ki je po Trdinovi pripovedki ustanovil grad Mengeš, tudi Jerman se ozira z Jermanovih vrat na slavnost. Vsi so to junaki, ki jih je Janez Trdina spravil na dan. Osem bistriških pripovedk nam govori o vašem kraju in okolici. Vse te pripovedke je dobil Janez Trdina od svoje tete, ki ga je tudi šolala. Nekdaj so bili zapečki in gorke peči, na njih tete, strici, stari očetje in stare

matere, ki so nam pripovedovali lepe pripovedke in bajke. Mnogo se jih je poizgubilo, ker niso prišle na papir. Janez Trdina je mnogo teh pripovedk in bajk rešil obračal jih in obrnil njih nauke, kakor je napisano na spominski plošči

Trdinova prva ljubezen.

Poklonimo se danes Janezu Trdini in mu zakličemo: »Slava in čast mu!«

Lep in kratek zaključni govor je nato imel še okrajni glavar iz Kamnika dr. Fran Ogrin, ki je čestital zavednim Mengšanom, da so poslali tako lepo spomin Janezu Trdini, a pisatelju samemu bodi vekovita slava.

Domače pevsko društvo pod županom g. P. Liparjem je zapelo Jenkovo »Molitev«, nakar je župan zaključil oficijelni del slavnosti. Na dvorišču se je nato vršila intimna veselica.

Slavnosti se je udeležil tudi 77-letni g. Anton Staré, graščak v Mengšu, brat Trdinove izvoljenke Radoslave, Frančiške Stare. Nekateri listi so pomotoma pisali, da je Radoslava umrla v samostanu. Umr-la je doma v Mengšu v starosti 73 let.

Trdinovi sorodniki.

Slavnosti so prisostvovali tudi Trdinovi sorodniki. Brat Janeza Trdine Miha je kmetoval na posestvu. Pozneje l. 1895. je bila hiša prodana. Brat Miha je zapustil dve hčerki Frančiško omož. Jenko, ki je sedaj stara 78 let in Marijo taščo peka Dežele v Jaršah pri kolodvoru.

Javni nastop Sokola v Siški.

V nedeljo je agilni šišenski Sokol polagal pred javnostjo obračun svojega požrtvovalnega sokolskega dela v telovadnici na polju telesne vzgoje. Telovadni nastop se je zakasnili pol ure ter je obsegal 9 izbranih in dobro pripravljenih telovadnih točk. Prva je prikoralala ot-zvokih godbe na telovadišče moška in ženska deca, 85 po številu, ki je društvene skupne pro-ste vaje izvedla prav strumno in skladno ter bila toplotno pozdravljena od navzočega občinstva. Za njimi je 10 članic izvedlo beograjske proste vaje zelo dobro in v lepi skladnosti. Pri orodni telovadbi so nastopile tri vrste in sicer člani na bradli, 1 vrsta moškega naraščaja na drogu in 1 vrsta moškega naraščaja v preskokih čez konje na šir s prožno desko. Moška deca pa je s svojimi igrami vzbudila obilo prisrčne zabave gledalci. Gotovo najlepša in najboljše izvedena točka so bile zletne proste vaje moškega naraščaja (21). Ženska deca je nato izvedla več lepih igr, vrsta ženskega naraščaja pa je s svojimi krasnimi preskoki čez konje vzbudila vzhvalno priznanje občinstva. Telovade (12) so nato prav dobro izvedli beograjske zletne proste vaje, nakar je 16 naraščajnic zelo skladno izvedlo zletne proste vaje. Nastopili sta nato še dve vrsti na orodju in nam pokazal več prav dovršenih in dobro izvedenih vaj. Telovadni nastop so zaključili člani (6) in članice (3) z efektnim dr. Murnikovim »Faustom« in sicer s spremljevanjem harmonike, na katero je prav mojstersko zaigral br. Prinčič. Telovadbo je vodil požrtvovalni načelnik br. Berdajs. Telovadni nastop je dosegel v moralnem oziru popoln uspeh. Krepko naprej po začrtani poti, do končnega cilja! Zdravilo!

Zborovanje Zveze slov. agrarnih interesentov.

O »Zvezi slovenskih agrarnih interesentov« je naša javnost razmeroma malo ali celo slabo poučena, čeprav zasleduje ta organizacija cilje, ki so za naš narod naravnost življenjske važnosti. Mi sicer radi govorimo in pišemo o važnosti našega kmečkoga stanu, preradi pa pri tem pozabljamo, kako in iz kakšnih plasti je ta kmečki narod zložen. Od kmetije živi namreč ne samo srednje močan kmečki stan, ampak tudi veleposestnik in bajtar, interesi vseh teh plasti se pa tu in tam prav močno križajo.

Nasprotje med veleposestniki in bajtari je pri nas zelo razširilo in poostrišlo agrarno reformo. Zahtevo po agrarni reformi in po novi, pravičnejši razdelitvi zemlje nam je prinesla svetovna vojna.

Že med vojno so se pojavili prvi znaki tega velikega pokreta, ki tudi v naši državi niso izostali. Svetovna vojna je temeljito obračunala zlasti na starem avstro-ogorskem ozemlju z ostanki fevdalizma in gesla, naj bo zemlja last tistega, ki jo obdeluje, se tudi naša država ni mogla upirati, že z ozirom na dobrovoljce ne, katerim je bila srečano obljubljena zemlja, za katero so prelivali svojo kri.

Agrarna reforma je, kakor rečeno, zelo poostrišla nasprotje med onimi, od katerih je zahtevala gotove žrtve, in pa med onimi, ki naj bi bili deležni njenih dobrot. To nasprotje je rodilo nove organizacije na eni in na drugi strani tudi v Dravski banovini in tisti ljudje, ki pričakujejo od agrarne reforme tudi pri nas izboljšanje svojega gmočnega položaja, so združeni v razmeroma še mladi »Zvezi slov. agrarnih interesentov«, kateri predseduje g. Stražišar.

Cilje, ki jih zasleduje »Zveza slov. agrarnih interesentov«, je jasno pokazalo nedeljsko zborovanje številnih delegatov Zveze, ki so napolnili dvorano Delavske zbornice v Ljubljani skoro do zadnjega kotička.

Zborovanje je otvoril ob 10. dopoldne predsednik Zveze g. I. Stražišar, ki je po kratkih pozdravnih besedah dal besedo podpredsedniku Zveze g. Albinu Prepeluh.

V svojem obširnem poročilu o delovanju Zveze v preteklem letu je orisal g. Prepeluh najprej kratko zgodovino agrarne reforme pri nas po l. 1918. Naglašal je, da so začetki agrarne reforme sprva mnogo obetali, toda kasneje je bila agrarna reforma po zaslugi raznih strankarskih režimov na nelep način izigrana na škodo onih, ki jim je dal zakon pravico do zemlje. To izigravanje agrarne reforme je pravi povod, da je ta velevažna zadeva zopet z novo silo prišla na dnevni red, zlasti v Sloveniji, kar ni nemala zasluga Zveze. Zveza slov. agrarnih interesentov je bila namreč tisti činitelj, ki je znala po svojih predstavnikih nameravano likvidacijo agrarne reforme preprečiti v toliko, da je dosegla odgoditev likvidacije, dokler se ne upošteva še neizpolnjene želje in zahteve slovenskih agrarnih interesentov. Zveza je v svojih spomenicah, ki jih je predložila tudi na Najvišjem mestu, opozorila na razne točke, ki bi slovenske agrarne interese mogle zelo oškodovati in prikrajšati v njihovih pravicah, in je dosegla, da se je uzakonjenje prvotnega načrta odgodilo. Med zahtevami, ki jih je postavila Zveza, je najvažnejša ta, da se napravi razlika med veleposestniki v žitnem Banatu in v gozdni Sloveniji ter da se v Sloveniji z ozirom na to razliko pusti veleposestnikom manj plodne zemlje kakor v Banatu, ker živi veleposest v Sloveniji večinoma od gozda. Dalje je zahtevala Zveza, naj se pritegne v agrarno reformo v Sloveniji tudi pašništvo in gozdarstvo na ta način, da dobe pravico do pašnikov in dela gozdov posebne kmečke zadruge. Govornik je poudaril, da je upanje upravičeno, da bodo v novem zakonu o likvidaciji agrarne reforme te zahteve vsaj deloma upoštevane.

Tajnik Zveze g. geometer Milan Mravlje je izvajal v svojem govoru, da so največji nasprotniki agrarne reforme v Dravski banovini agrarni interesi sami, zlasti pa njihov neopravičen strah pred veleposestniki. Govornik navaja slučaje, da so se v raznih občinah, ki so zelo revne, župani izjavili proti agrarni reformi, češ da pri njih ni interesentov za zemljo. Ta strah pa danes pojenjuje. Nato navaja govornik zelo zanimive številke o tem, koliko zemlje b se dalo v Dravski banovini še pridobiti za agrarne interese, če bi se vsaj stari agrarni zakon natančno izvajal, še več

zemlje pa bi dobili bajtari, če bi dobili agrarni interesi nekaj pravic do pašnikov in do gozdov. Ako pa željam agrarnih interesentov ne bo ustrezno, tega se bo kriva Zveza, ampak tisti, ki so agrarno reformo celih 10 let izigrali. Kaj to izigravanje pomeni za slovenski narod, se vidi najbolje iz dejstva, da je v Sloveniji interesiranih na agrarni reformi skoro 200.000 oseb! Z ozirom na to veliko število interesentov je Zveza sestavila sama nov načrt zakona o likvidaciji agrarnih odnosov in ga predložila merodajnim činiteљem v uvaževanje.

Govornik predlaga končno

resolucijo,

ki izraža pričakovanje, da bo kraljevska vlada čimprej uveljavila socialno pravičen zakon o končni izvedbi agrarne reforme, ker je to v interesu našega gospodarstva in tistih 20.000 kmečkih družin, ki že 10 let čakajo, da bi mogli končno veljavno urediti svoje gospodarstvo na razširjeni površini zemlje, česar pretekla doba strankarskih borb ni mogla doseči, drugič pa zahteva, da se agrarna reforma z ozirom na alpski značaj zemljiške posesti v Sloveniji in z ozirom na nujno potrebo notranje kolonizacije primerno razširi. Tretja točka resolucije pa zahteva odpravo fidejkomisov v Sloveniji.

Resolucija je bila soglasno sprejeta z velikim odobravanjem.

O fidejkomisih

je poročal g. Albin Prepeluh. V svojem govoru je kratko opisal, kako so fidejkomisi pri nas nastali. Ker pa so se razmere zlasti po l. 1918. temeljito izpremenile, zahteva, naj se zakonitim potem fidejkomisi ukinejo in naj se prizna uživalcem fidejkomisov popolna svoboda razpolaganja z njihovim imetjem. Ker pa je svobodna posest mnogo več vredna kakor vezana, je čisto v redu, če uživalci plačajo n. pr. 50% prirastka na vrednosti. S tem denarjem bi se dala ustvariti podlaga za velik fond za notranjo kolonizacijo, ki bi znašal milijone. Danes se naši ljudje ne morejo več seliti v Ameriko, v južnih krajih naše države je pa še dovolj prostora, treba pa bi bilo za naše izseljenke sezidati hišice in jim nabaviti orodje. To naj bi se plačalo iz omenjenega kolonizacijskega fonda.

Za socialno zavarovanje kmetov.

O potrebi socialnega zavarovanja za kmete je govoril dr. Janže Novak. Govornik je opozoril na tendenco, da se pri nas gospodarstva na deželi vedno bolj drobe, ne ustvarjajo se pa več nova veleposestva. Zato se vedno bolj množijo število bajtarjev, število kmetov v starem pomenu besede pa vedno bolj pada. Ni torej pravilna pri nas tista kmečka politika, ki favorizira le velike kmete, ampak tista, ki gleda na to, da se bo dobro godilo bajtarjem. Kjer je še kaj industrije v bližini, tam bajtarje razmeroma dobro žive, ker zaslužijo nekaj doma, nekaj pa v raznih podjetjih. Te ljudi pa je treba preskrbeti tudi za starost, da ne bodo vsi ušli v mesta. V mesta uhajajo ljudje, ker vedo, da so tam preskrbljeni za slučaj bolezni ali nezgode, česar na kmetih ni. Če bo pa tudi kmečki delavec zavarovan, bodo ljudje ostajali doma in zato je tudi v interesu vseh kmetov, ki rabijo delovne moči, da ne nasprotujejo socialnemu zavarovanju in starostni preskrbi svojih delovnih moči.

Zborovalci so poslušali izvajanja govornikov z napeto pozornostjo in jim živahno pritrdjevali.

Naj omenimo še, da so poslali zborovalci udanostno brzo. Nj. Vel. kralju, potem pa predsedniku vlade Petru Živkovcu, ministru za poljedelstvo dr. Šibeniku, ministru za pravosodje dr. Srskiću, ministru za socialno politiko Nikoli Preki in ministru Uzunoviću.

Zborovanje je trajalo nad 2 uri

Če se nikjer toliko ne kvari, zmečkano, kakor na potovanju. Človek pri sebi ima kar v položaj, ko ne ve, kam bi se obrnil, da bi se obleko zopet popravilo in zlikalo. Da v bodoče ne bodete v skrbeh za Vašo garderobo, se poslužite prilike, ki jo Vam nudi Wallet Express v Ljubljani, da Vam obklopi zlika za 18 Din, na željo kemično očisti, pošije in obrne, da zgleda kot nova. Slavnemu občinstvu polagamo pažnjo na v tej številki našega lista priobčeni inserat trdke Wallet Express, Ljubljana.

Dnevne vesti.

Vse svoje prijatelje, zlasti one na deželi, tem potem vladno vabimo, da naš list po svojih močeh podpro s tem, da list širijo, da zanj agitirajo in svoje znanee nanj opozarjajo.

Posebno pa se priporočamo onim, ki imajo veselje do pisanja, za krajša ali daljša poročila o vseh količkah važnih dogodkih v njihovih okoliših, da bo list čim popolnejši in da bo ustrezal vsem zahtevam, ki jih naši prijatelji stavijo nanj. Vsa tozadевна potrebna pojasnila daje uredništvo, na katero naj se blagovolijo obrniti. Kolikor več bo vztrajnih sodelavcev, toliko več bomo lahko ustvarili z združenimi močmi za narod in državo!

Tako mimo grede - -

Rekordno čtivo.

Uvodna domača vest »Jutra« ima to besedilo: »Jutrišnja številka »Ponedeljka« bo vsebovala poleg najnovejših dogodkov doma in na tujem tudi prvo nadaljevanje kriminalnega romana »Beg v življenje«, nadalje »Skrivnosti volunstva v svetovni vojni«, »Strašen zločin zverinske matere« itd.

Da bo bolj vleklo, približujemo še mi to naznanilo, ker mislimo, da res ne bi bilo lepo, če bi premolčali plemenita prizadevanja slovenskega lista za napredek slovenske kulture.

Jože in Pepe.

Jože in Pepe se sprehajata po Zvezdi. Pa se Jože ustavi in zašepče Pepetu tako na uho: »Kaj pa novi list, ali si ga že videl?« Pepe (se ozre boječe naokoli in zašepče Jožetu na uho): »Saj ga imam jaz tudi že!«

— Z ljubljanskega vseučilišča. Za dekana medicinske fakultete za šolsko leto 1930/31 je bil izvoljen 30. maja redni profesor filozofije dr. Evgen Kanksy, za dekana tehniške fakultete pa dr. Karol Hinterlechner.

— Imenovanje. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je dodelil k šolski polikliniki v Ljubljani kot pripravnika dr. Frana Cibra.

— Novost za kadilce. Uprava državnih monopolov je dala te dni v promet zbirke finih luksuznih smodk v ličnih škatljah. V vsaki škatli je 40 smodk. Cena znaša 180 Din.

— Ustanove za visokošolce. Ministrstvo prosvete namerava poslati prihodnje leto dva visokošolca v inojemstvo in sicer enega v London, enega pa v Berlin, da študirajo na tamšnjih vseučilišnih pedagoške vede. Dijaka bosta prejela mesečno podporo v znesku 3000 Din, povrneni pa jima bodo tudi potni stroški in šolnina in razne takse. Prošnje sprejema ministrstvo prosvete do 15. avgusta t. l. Podrobnosti objavlja »Službene Novine« z dne 31. maja, št. 121.

— Glasbena šola v Kranju priredi v sredo, dne 4. junija 1930. ob 18. uri v gimnazijski telovadnici javno produkcijo svojih gojencev in gojenk. Vabljeni so člani, starši in glasbo ljubivo občinstvo sploh. Vstopnine ni.

— Izmišljena tatvina? Inkasant zagrebške delniške pivovarne je te dni prejel od neke stranke 23.000 Din. Podoba pa je, da ga je zelo mikalo, da bi si denar pridržal. Mož je namreč stopil na policijo in javil, da mu je bila torbica z omenjenim zneskom okrodena. Pri nadaljnjem zasliševanju pa se je zapletel v številna protislovja, tako da so ga na policiji pridržali v zaporu, dokler se zadeva ne razčisti.

— Kroček prijateljev Francije v Kranju opozarja svoje člane in njih rodbine, da priredi francoski institut v Ljubljani dne 5. t. m. ob 20. uri v Dramskem gledališču v Ljubljani dramski in relatijski večer, h kateremu vladno vabi tudi p. n. članstvo našega društva. — Članstvo pozivamo, da se prireditve udeleži kolikor mogoče mnogoštevilno. Odbor.

— Huda prepoved. Župan holandskega mesta Maartensdyk je odredil, da ne smejo osebe različnega spola sedeti na klopih v javnih nasadih tik skupaj, ampak da mora biti od osebe najmanj 1 meter razdalje. Tudi v kinematografih imajo moški svojo stran in ženske svojo. Kdor se proti tem ukazom pregreši, ga občutno kaznujejo. Tako poročajo nemški časopisi. Ne povedo pa, ali nosijo tam stražniki zaradi nove odredbe gospoda župana po 1 meter dolge pendreke, ali pa nosijo s seboj poleg pendrekov še »plašete«.

Ljubljana.

Ljubljana, 2. junija.

Čudna tatvina gramofonov.

Kriminalni oddelek ljubljanske policijske uprave zadnji čas intenzivno zasleduje nenavadnega tatu, ki se je spravil specialno le na gramofone in gramofonske plošče. Mora to biti človek, ki ima manj na gramofone. V teku treh mesecev so bili že 4 gramofoni ukradeni.

Na Poljanski cesti št. 10 stanujoči trgovski sotrudenik Josip Gabrovšek je policiji prijavil, da mu je bil v soboto ponoči iz osebe ukraden gramofon z 21 ploščami. Gabrovšek ceni škodo na 2000 Din. Neke stranke so videli, kako sta se okoli 2:50 ponoči mudile v sobi dve osebi.

■ Motocikel s priklopnim vozičkom za pobiranje pisem po mestu. Kakor znano, se je pobiranje pisem iz pisemskih nabiralnikov vršilo leta in leta s konjsko vprego. Zadnji zasebni podjetnik takih voženj je bil Franc Kodela, gostilničar, trgovec in hišni posestnik na Rimski cesti. Za njim je prevzela vožnje v svojo režijo poštna uprava sama. Najprej si je nabavila elektromobil, ki se pa iz raznih vzrokov ni obnesel. Potlej je do zadnjega časa rabila v ta namen avtomobil, ki pa ni povsem ustrezal svoji nameni. Par dni sem pa pobirajo pisemske pošiljke iz nabiralnikov z motociklom, ki ima priklopni voziček. Sodi se, da bo motocikel za pobiranje pisem po mestu najprimernejše vozilo. Bencina se manj porabi kakor pri avtomobilu. Pisma iz skrinjic so pa hitro pobrana, kar je pač v interesu točnega poštnega prometa.

■ Francoski večer prirede člani tukajšnjega francoskega inštituta v četrtek v dramskem gledališču. Upriporili bodo dve francoski veseleigri, potem pa sledi nekaj glasbenih in recitacijskih točk. Vstopnice prodaja blagajna v operi.

■ Avto-promet. Z 2. junijem odpadeta na progi Ljubljana—Vevče vožnji z vozovi, ki odhajajo iz Ljubljane, Krekov trg ob 13. uri, oziroma iz Vevče ob 12:30.

■ Tatvina kolesa. Ne mine dan, da ne bi kronika beležila kake tatvine koles. Na Pogarjevem trgu je v nedeljo ob 7. zjutraj neznan kolesarski tat izmaknil izpod branjevske lope 1200 Din vredno, črnopleskano kolo »Waffenrad« ter ž njim izginil. Kolo je bilo last posestnika Ivana Zabajka iz Zapuž pri št. Vidu nad Ljubljano.

■ Prva tatvina na velesejmu. Treba je omeniti, da se na velesejmu dogajajo prav redke tatvine kljub velikanskemu drenju množice. Policijski upravi je bila prijavljena nenavadna tatvina. Trgovec Leopold Princ iz Maribora je namreč naznanil, da mu je bilo iz koje ukradenih 72 različnih nožev v skupni vrednosti 504 Din. Tat je neznan.

■ Mirna nedelja v Ljubljani. Čeprav je bil v nedeljo prvi dan v mesecu, ko so mnogi bili veselo razpoloženi, je lepa nedelja potekla popolnoma mirno in ni imela policija mnogo povoda za intervencije. Kopalna sezona je že v polnem razmahu. Po deževnih dnevih je pritisnila že precejšnjava vročina. Vreme je prav ugodno za polja in travnike.

Tatvina ure. Pri mesarju Ahlinu v Hradeckega vasi zaposlenemu mesarskemu pomočniku Ignaciju Slaku je v nedeljo dopoldne iz nezaklenjene omare neznan uzmovnik odnesel srebrno uro z verižico, vredno 300 Din. Prav tako je uzmovnik ukradel njegovemu tovarišu Valentinu Pečarju nikljasto uro, vredno 150 dinarjev.

■ Aretacije. Od nedelje do včeraj popoldne je policija aretirala 3 osebe. Neko žensko zaradi vlačuganja, nekega Bosanca zaradi krošnjarstva in nekega elegantnega gospoda zaradi nečistega dejanja.

Policijske prijave. Od nedelje do včeraj so bile policiji prijavljene 3 manjše tatvine, dalje 5 oseb zaradi kaljenja nočnega miru, izgrediv in nedostojnega vedenja, 2 slučaja prekoračenja policijske ure, 1 prestopok obrtnega reda, 5 prestopkov avtopredpisov in 7 prestopkov cestnopolijskega reda.

— Premeten goljuf. Po vaseh okoli Cerknice se klati 40 let star možki, visok in močan, ki se izdaja za vojnega invalida. Seboj nosi nekam čuden aparat in ž njim vara ljudi. Priporočuje jim, da je to tak aparat, ki takoj vsakemu pove, koliko je star. Ljudje mu mečejo v aparat dinarje, a na drugi strani aparata zdrse listek, na katerem je napisana starost. Dozdevni invalid zatrjuje, da mu je ta aparat kupila vladna sama.

Maribor.

Vsem prijateljem »Jugoslovan« v Mariboru. Vse prijatelje in interese, kakor tudi korporacije in ustanove opozarjamo, da je naša mariborska podružnica uredništva in uprave nastanjena na Aleksandrovi cesti št. 24, telefon 29-60. Tam se sprejemajo naročila, vplačila, reklamacije, inserati in mali oglasi, kakor tudi vsa obvestila in objave. Vodstvo podružnice.

m Truplo samomorilec v žitnem klasju. Mizarški mojster Blaž Belec iz Vrazove ulice na Pobrežju pri Mariboru je bil že več časa duševno pobit. Svoji ženi je večkrat izjavil, da ne more več živeti in da se bo končal. Dne 22. maja je Belec zares neznanomak izginil. Zena, ki je bila zaradi moža v skrbeh, je njegovo odsonost takoj prijavila orožnikom in policiji, vse poizvedovanje pa je bilo zaman. Belca ni bilo nikjer in tudi nihče ni mogel dati nikakršnega pojasnila. V soboto zvečer pa so delavci, zaposleni pri gradnji neke hiše v isti ulici, nenadoma začutili grozen smrad, ki je prihajal z bližnje njive, posejane s pšenico. Ker jih je zadeva zanimala, so odšli na njivo, razgrnili žitno klasje in prizor, ki se jim je nudil, je bil grozen. Na tleh je ležalo strašno smrdeče in razpadajoče možko truplo. O odkritju je bila nenadoma obveščena orožniška postaja, ki je odposlala na njivo dva orožnika, ki sta s pomočjo ljudi in žene ugotovila, da je to truplo pogrešenega Blaža Belca. Po komisijskem ogledu je bilo truplo zabito v rakev

Vzrok brezposelnosti v Angliji.

Na zborovanju konservativne stranke v Buryju, Lancashire, je imel voditelj angleških konservativcev g. Baldwin pretekli teden velik govor o brezposelnosti angleških delavcev in njenih vzrokih. Govornik je najprej ugotovil, da je število brezposelnih poskočilo v zadnjih dvanajstih mesecih za 634.000 oseb.

Vzrok brezposelnosti v Angliji in predvsem pa vzrok poraznega naraščanja te težke socialne nadloge tiči po Baldwinovem mnenju v prvi vrsti v nesorazmerju med mezdami angleškega delavstva in delavstva na evropskem kontinentu. Govornik je navajal v tem pogledu sledeči podatke: če se označi višina angleških delavskih mezd in s tem tudi življenjski standard angleškega delavstva s številko 100, potem izražajo odnosa višino pri delavstvu drugih evropskih držav znatno nižja šte-

vila, n. pr. v Berlinu 68, v Italiji 46, na Poljskem 47 in na Češkoslovaškem 53.

Po mnenju g. Baldwin je razvoj angleške industrije vsled tega nesorazmerja skrajno otežkočen in radi tega ne more Anglija konkurirati na polju industrije z ostalimi evropskimi državami. Odtod tudi pešanje angleške industrije in naraščanje brezposelnosti v vseh panogah, za katero se torej imajo zahvaliti angleški delavci po Baldwinovem mnenju v prvi vrsti konkurenci svojih evropskih stanovskih tovarišev.

Ker pa evropskih držav ni mogoče prisiliti, da bi zvišali standard svojih delavcev samo iz obzirov do Anglije, je za Baldwin edini izhod iz krize v tesni strnitvi vsega bristkega imperija v eno samo zaključeno gospodarsko enoto.

Moderne valilnice perutnine.

Ne v okolici, ampak sredi Berlina stoji danes ena največjih nemških valilnic za perutnino, odkoder razpošiljajo izvaljene piščance in račke na vse strani nemške države, pa tudi v inozemstvo. V valilnici se umetno izvali nad 1 milijon piščancev na leto. Posloje, kjer se nahaja valilnica, pa je bilo prvotno velika garaža. Ker se pa prodaja avtomobilov ni obnesla, so garažo preuredili v valilnico.

Valilnica je podobna veliki operacijski dvorani. Visoka je dve nadstropji z visokimi okni. V tem posloju opravljajo v bele halje oblečeni možje svoje delo pri 5 do 6 metrov dolgih in kot mož visokih omarah. Opazujejo toplomere in gledajo skozi male kukalnice v notranjost valilnih peči, kjer mora biti vedno točna 38 stopinj Celzija toplote. Vsake tri tedne vložijo v tako omaro po 22.000 jajc, kjer se izleže ravno toliko piščet.

V omare vlagajo po sto in sto jajc najrazličnejših vrst. Omare ogrevajo in zračijo z elektriko. Zgoraj vlagajo jajca, spodaj pa priliježijo po 3 tednih piščanci iz njih. Človek bi mislil, da v teh omarah ni nikakega življenja, toda moti se. Vsak dan obhaja ta ali ona skupina svoj rojstni dan z oglašujočim čvkanjem. V vseh šestih omarah se izvali vsake tri tedne po 120.000 piščancev.

Piščance razpošiljajo takoj, ko se izležejo. Takrat vzdigne namreč še po cela dva dni brez hrane. Po šest jih spravljajo v škatle, kakor postavijo klobuke, po šest

škatelj zlože v velik karton in hajdi na pošto ali na železnico! Piščanci se stiskajo, da jih ne zebe, pa tudi mehka podloga v škatljah jih varuje hladu. Zrak pa prihaja v škatle skozi male luknjice.

Iz vseh jajc se seveda ne izležejo piščanci. Taka jajca polagajo v posebne omare in jih označijo s posebnim znakom.

»Fabrikacija« piščancev danes v Nemčiji prav dobro nese, ker veliko število kmetov rajše kupuje piščance kakor pa da bi imeli doma sami sitnosti z valjenjem. Dva dni star piščanček stane 65 pfenigov (okoli 8 Din), komaj izvaljena račka pa poldrugo marko (okoli 20 Din). Največ piščancev prodajo iz Berlina na Švedsko in na Holansko, ker vzdrže piščanci prevoz do 50 ur.

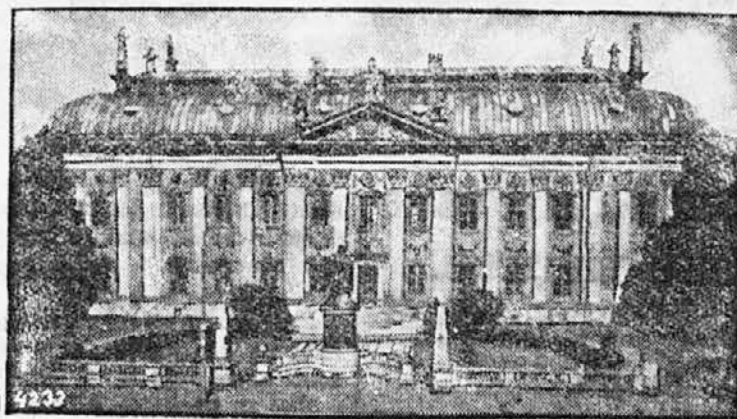
Piščanci, ki jih ne morejo prodati takoj, denejo v posebne prostore, kjer se nauče zobati že v par urah kar sami brez kolkje. Po 100 do 300 jih čepi v posameznih kletkah, kjer so razdeljeni po starosti. V kletkah neprestano čvkaajo in žro, vedno žro. Če se jim približa človek, zbeže po žičnatih tleh na sredo kletk, ko se pa zopet ojunajo, se takoj spravijo zopet na zobanje. V odgojnih kletkah je stalna temperatura 30 stopinj. Vsled primerne hrane se zrede mlade živalice že v 14 dneh do pol funta teže.

Posel v valilnicah traja od srede novembra do konca julija, poleti pa je v omarah in kletkah vse tiho in mrtvo, do prihodnje jeseni.

Ekspedicija je odpotovala iz Kalgana z avtomobilom, katere pa bo morala pozneje v puščavi seveda nadomestiti s kamelami.

Letnišnico je prodal.

V neki vasi v nemški Švici so orožniki prijeli nekega postopača, ki se ni mogel izkazati z nikakršnimi papirji. Orožniki so postopača aretirali, ker pa v vasi ni bilo zapora, so ga zaklenili v prazno hišo. V hiši je postopač čakal, da se je zmrznilo, v mraku pa je nagovoril slučajno mimo idočega kmeta, naj mu odpre vrata, ki jih je njegova žena v pozabljivosti zaklenila, ko je odšla z doma. Kmet je res vrata odklenil in potepuha izpustil. Zunaj pa sta se kmet in potepuh kmalu zapletla v pogovor, med pogovorom pa je potepuh omenil, da bi svojo hišo rad prodal magari za 1000 mark, samo če bi našel kupca. Kmetu se je zdel ponudba ugodna in je takoj ponudil 300 mark are, ostanek pa kasneje. Da je potepuh na to ponudbo drage volje pristal, potem pa pobegnil, ni treba še posebej omenjati.

Z mednarodne razstave v Stockholmu.

Popotnik in poročevalec.

Eden najznamenitejših današnjih popotnikov in časnikarskih poročevalcev je Francoz Albert Londres. To je človek, ki ga težko najdeš doma. Če ga iščeš v Parizu, ti povedo, da se je ravnokar odpeljal v Marseille, če hitiš za njim v Marseille, zveš, da je že v Nizzi, v Nizzi ti pa zopet povedo, da se je že vrnil v Pariz. Je to torej človek večnega nemira, ki mu žilica nikjer ne da miru.

O svojem veselju do potovanja pravi sam, da potovanje zanj ni nikak napor temveč praznik. Piše pa ne posebno rad. Toda kaj hočemo: če ni človek večkrat milijonar, mora pač potovati kot poročevalec. Ali pa kot pomorščak. Poročanje in pisanje je zanj samo sredstvo, da potuje, včasih je pa tudi poročevalska služba prav zanimiva.

Svoje prvo večje poročilo je objavil v velkem francoskem listu »Matin« o obstreljevanju Reimsa in o požaru tamošnje slovite katedrale. Slučajno se je mudil v mestu, ko je katedrala gorela celih 24 ur. To je bil grozen, a veličasten prizor. Popis tega požara mu je utrl pot do poročevalstva in do večjih potovanj po Evropi.

Kot vojni poročevalec je bil najprej dodeljen belgijski armadi, kasneje je pa prišel do Dardanel in v Solun. V družbi nekaterih angleških poročevalcev se je s srbsko armado umikal preko Albanije. Toda vseh teh dogodkov sam ne smatra za važne, ker ga je vedno bolj zanimala politika.

Kot politični poročevalec je prišel v Španijo 1. 1919., kjer ga je sprejel kralj Alfonz XIII. O avdienci je objavil daljše poročilo v francoskem listu »Petit Journal«. Poročilo je izzvalo v španskem parlamentu velikansko senzacijo in je imelo za posledico padec tedanje španske vlade.

Naslednje leto ga je zamikala Rusija, kjer je bila revolucija v polnem teku. Toda kako dobiti potni list? Londres je lovil boljševiške komisarje po vseh večjih mestih Evrope, da bi dobil težko zaželeni dokument, nazadnje pa jo je mahnil v Rusijo brez potnega lista preko Finske.

Takrat je ravno divjala vojna med Finsko in Rusijo. To je bila za poročevalca nova težava, ki jo je pa tudi srečno premagal. Na mejo se je dal peljati od finskega častnika, ki je vihtel belo zastavo. Nekaj časa so ga vojaki gonili sem in tja, končno pa se je Londresu le posrečilo, da je kot prvi zapadno-evropski poročevalec stopil na tla boljševiške Rusije, kjer so ga najprej zaprli, kmalu na to pa mu je vlada dovolila, da je ostal v Rusiji lahko nekaj let.

Komaj pa se je vrnil iz Rusije, ga je zopet zaneslo na drugo stran zemeljske oble, v Ameriko. Pač nemiren duh, za katerega nikdar nobena dežela ni dolgočasna in za katerega je vsak dogodek zanimiv.

Matere „Zlate zvezde“.

V Zedinjenih državah so po svetovni vojni odlikovali vse matere, ki so izgubile v vojni svoje sinove, z »zlati zvezdo«. Odtod imajo odlikovane matere svoje ime

»gold star mothers«. Za matere »zlate zvezde« bo letos priredila ameriška vlada potovanje v Francijo, da jim omogoči obisk grobov njihovih sinov. V Francijo se bo pripeljalo nad 5000 mater na stroške vlade Zedinjenih držav. Posamezne oddelke dobo vodili ameriški častniki in vlada si prizadeva materam potovanje kolikor mogoče olajšati. Taka potovanja bo prirejela ameriška vlada vsako leto, tako da bodo lahko vse matere obiskale grobove svojih sinov v Franciji.

„Nevesta in zaročenke“.

V Nemčiji so začeli razlikovati »nevesto« od »zaročenke«. V mnogih krajih namreč uporabljajo izraz »nevesta« (Braut) tudi za prijateljico, za dekle, s katero »se fant meni«. Zato so upeljali sedaj za bodočo ženo izključno »zaročenka« (Verlobte). To je posebno važnega pomena pred sodiščem: nevesta je dolžna priseči, dočim zaročenka lahko odreče prisego.

Schaffhausen

precizne
žepne ure

IVAN
PAKIŽ Ljubljana

Pred Školjko št. 15
Za birmo

ure s 15%
popustom

Ivan Pakiž
Ljubljana, Pred Školjko št. 15

Stalna rastava

umetniških slik
in velika izbira

-- okvirjev --
Ljubljana

Mestni trg 25
A. KOS
nasproti Magistratu.

Naročajte
naš list!

POZOR

- ženini in neveste -
madrace, posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najcenejše

Rudolf Radovan LJUBLJANA
Mestni trg 13

FRANC ERJAVEC

TRGOVINA USNJA

LJUBLJANA - STARI TRG 11a

Velika izbira

tu- in inozemskega usnja,

prvovrstnih kruponov in

gornjih delov v vseh

barvah

IZDELUJE SE TUDI PO NAROČILU

KAVA dnevno sveže pražena pri
B. MOŽOK, Vodnikov trg št. 5 Ljubljana

Les za stavbe

popolnoma suh stalno v zalogi pri družbi „ILIRIJA“ v
Ljubljani na Dunajski cesti št. 46 - - - - - Telefon 28-20

Edini slovenski zavod z tujeega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje; b) vse premišno blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.

2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.

3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentah in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

Gostilna Tomšič

Sv. Jakoba trg 5

nudi najboljšo zagrebško pivo, čez ulico vrček 4 Din. — Vsa vina čez ulico 2 Din ceneje od litra količine dalje.

Inserirajte v „Jugoslovan - u“!

TVORNIC
KUVERT
in konfekcija
papirja

KUVERTA Ljubljana
Vožarski pot 1.
DRUŽBA Z O. Z. Karlovska c. 2.

Na drobno!

Knjigarna, umetnine, muzikallje

GORIČAR & LESKOVŠEK

CELJE, Kralja Petra cesta 7 in 9

Telefon 39.

Račun poštne hraniln. 10.716.

Veletrgovna s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebinami. — Gramofoni in plošče.

Službene objave.

Razglasi kraljevske banske uprave.

I. No. 4670/1.

Razpis.

Na podlagi § 31. zakona o banski upravi se razpisuje 19 službenih mest banovinskih cestnih nadzornikov v področju dravske banovine.

Prosilci za ta mesta morajo poleg splošnih pogojev, ki se zahtevajo za vstop v državno službo, izpolnjevati tudi specialne pogoje iz člena 2. uredbe o službenih razmerjih cestnih nadzornikov in njih prejemkih ter morajo dokazati, da so dovršili obrtno, ali nižjo obrtno ali njim podobno šolo in da so jim poznani vsi zidarski in tesarski posli.

Prošnje, pravilno kolkovane in opremljene z vsemi prilogi po čl. 12. uradniškega zakona, je vložiti najkasneje do 15. junija 1930. pri kraljevski banski upravi v Ljubljani.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani,

dne 25. maja 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev.

Opr. št. 270/30.

Razpis.

Razpisuje se mesto pripravnika državnega pravobranilstva I. kategorije 9. grupe pri državnem pravobranilstvu v Ljubljani.

Pravilno kolkovane in opremljene prošnje, ki morajo biti svojeručno spisane, naj se vložijo pri državnem pravobranilstvu v Ljubljani najkasneje do vštelega

10. junija 1930.

Prosilo, ki še niso v državni službi, morajo označiti v prošnji podatke ter opremiti prošnje z uradnimi listinami, ki jih zahtevata čl. 10. in 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih. Prednost imajo prosilci z enoletno sodno prakso in položenim doktoratom.

Državno pravobranilstvo v Ljubljani,

dne 2. junija 1930.

Državni pravobranilec:
Dr. Sočan s. r.

C I 25/30 — 1.

1375

Oklic.

Tožeča stranka nedl. Cvelbar Anton, Vrh št. 17, zastopana po varuhinji Mariji Cvel-

bar, Vrh št. 17, je vložila proti toženi stranki Baksetu Alojziju, pos. sinu, neznanega bivališča nekje v Ameriki radi nezak. očetovstva in plačila preživnin k opr. št. C I 25/30 — 1 tožbo,

Prvi narod za ustno razpravo s je določil na 14. junija ob devetih pred tem sodiščem v sobi št. 1, razpravna dvorana.

Ker je bivališče tožene stranke neznan, se postavlja Frančiška Bakše iz Drane št. 22 za skrbnico, ki jo bo zastopala na njeno nevarnost in stroške, dokler ne nastopi sama ali ne imenuje pooblaščenca.

Okrajno sodišče v Kostanjevici, odd. I.,

dne 28. maja 1930.

E 297/30 — 9.

1365

Dražbeni oklic.

Dne 12. junija 1930. dopoldne ob 10. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 12 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Bukošek, vl. št. 166, parc. št. 506/28, gozd.

Cenilna vrednost: 15.952-80 Din, najmanjši ponudek: 10.635-20 Din.

Pravica, ki ne bi pripuščala dražbe, je prigrasiti sodišču napozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnin v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Brezicah, odd. II.,

dne 26. maja 1930.

L 5/30 — 7.

1376

Sklep.

Pograj Angela, roj. Strniša, 25. oktobra 1899. v Vel. Lesah in tam stanujoča, pristojna v občino Krko, srez Litija, se zaradi slaboumnosti popolnoma prekliče. Za skrbnika ji je postavljen Henrik Pograjc, delavec v Vel. Lesah.

Okrajno sodišče v Višnji gori,

dne 18. maja 1930.

P 73/15 — 14.

1577

Sklep.

Nedl. Klemenčiču Janezu, zasebniku v Stranjah št. 4, roj. 24. junija 1909., se po § 251 o. d. z. podaljša varstvo za nedolžen čas. Za varuha mu je postavljen Slak Janez, posestnik na Medvedjeku št. 40.

Okrajno sodišče v Višnji gori, odd. I.,

dne 18. maja 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev.

St. 4876/29.

1373

Razglas.

Lov občine Mala gora se bo oddajal v zakup za dobo od dne 1. avgusta 1930. do dne 31. marca 1935. na javni dražbi v soboto, dne 13. julija 1930. ob enajstih pri sreskem načelniku v Kočevju, soba št. 5, kjer so na vpogled dražbeni pogoji.

V Kočevju, dne 6. maja 1930.

Sreski načelnik: Leger s. r

Štev. 275—prez.—30.

3—2

Razpis.

Na juridični fakulteti v Ljubljani se razpisuje mesto docenta ali izrednega profesorja za pravno zgodovino južnih Slovanov.

Prosilo za to mesto naj vložijo pravilno opremljene in kolkovane prošnje, katerim je dodati curriculum vitae ter znanstvene spise, do 31. julija 1930. pri podpisnem rektoratu.

Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani,

dne 20. maja 1930.

Rektor: Dolenc I. r.

4684/II.

2—2 1354

Razpis.

Direkcija državnega rudnika v Velenju nabavi na dan 10. junija 1930. ob enajstih 6 komadov polnih gumijevih obročev za tovarni avtomobil.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika v Velenju,

dne 26. maja 1930.

Štev. 4493/II.

3—2 1323

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za dan 30. junija 1930. ob 11. uri nabavo: kompletne naprave za čiščenje transformatorskega in turbinskega olja

Pogoji se dobe pri podpisani.

Velenje, dne 21. maja 1930.

Direkcija državnega rudnika Velenje.

E 96/30—6.

2—2 1352

Razpis.

Podpisani magistrat razpisuje oddajo gradbenih del za zgradbo novega betonskega mosta čez potok Suho v Guštanju.

Ponudbe, opremljene s kolekom 100—Din, se morajo predložiti s potrdilom o plačanih davkih do najdalje 1. julija 1930. hodi se osebno ali po pošti pri magistratu v Guštanju v zapečatenem ovitku z označbo »Zgradba mostu«.

Vsa pojasnila, načrti, kakor tudi dražbeni pogoji so ponudnikom na razpolago

pri podpisnem magistratu, in sicer med uradnimi urami ob delavnikih od 8. do 12. ure dopoldne.

Magistrat Guštanj si pridržuje pravico oddaje del neglede na višino ponujene vsote brez obrazložitve izbire dražitelja.

Magistrat Guštanj,

dne 26. maja 1930.

Razne objave.

2—2 1287

Poziv upnikom.

Nabavljalna zadruga državnih uslužbenec, r. z. z o. z. na Bledu, se je po sklepu občnega zbora dne 2. februarja 1930. prostovoljno razdružila.

Eventualni upniki se pozivljejo, da javijo svoje terjatve likvidatorjem.

Likvidatorji.

1369

Objava.

Zadruga državnih uslužbenika za nabavku namirnica v Slovenjgradcu se je po sklepu občnega zbora z dne 22. marca 1930. razdružila in prešla v likvidacijo.

Likvidatorji so dosedanja člani upravnege odbora.

Upniki se pozivljejo, da prijavijo svoje eventualne terjatve do 1. julija 1930.

V Slovenjgradcu, 28. maja 1930.

Likvidatorji.

1337

Objava.

Izgubil sem maturitetno izpričevalo škofijske gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano iz leta 1924. na ime Bolé Viljem iz Brezij na Gorenjskem.

Prolašam ga za neveljavno.

Ljubljana, dne 26. maja 1930.

Bolé Viljem s. r.

1378

Objava.

Podpisani je izgubil letno izpričevalo I. a razreda drž. realne gimnazije v Celju iz leta 1921./1922. Prolašam ga za neveljavno.

V Novem mestu, dne 26. maja 1930.

Škoberne Bogomil s. r.

1372

Objava.

Izgubil sem izpričevalo IV. b razreda I. drž. gimnazije v Ljubljani za šolsko leto 1929./1930. na ime: Saunig Bojan iz Gorice. Prolašam ga za neveljavno.

V Ljubljani, de 31. maja 1930.

Saunig Bojan s. r.

Pustolovščine grofa Monterossa.

(Nadaljevanje.)

Sedela sva sama v oddelku prvega razreda in drvela v svetlo noč. Slonel sem ob oknu in strmel v širno pokrajino, ki se je s svojimi črnimi njivami in belimi trakovi križajočih se cest polagoma vrtela v krogu. Pri pogledu iz drvečega vlaka se je zdelo, ko da vsa pokrajina kroži mimo nas kakor ogromna ravna ploskev. Sem pa tam je z glasnim vreščanjem zletelo mimo nas kolodvorsko poslopje, prikazalo se je par dreves, nekaj hiš, ki so takoj nato zopet zatonila za nami. Vse okoli nas se je gibalo; tiho in negibno so sijale samo zvezde na svetlomodrem nebu. Čudno me je dojmil ta kontrast med bežečo, bežno, opotekajočo se pokrajino in tihim, mirnim zvezdnatim nebom.

Iz mojega razmišljanja me je nenadoma vzbudil grof Monterosso.

»Doktor, ali se še spominjate na ono čudno prigodo, ki sem vam jo bil svojčas pravil o prijatelju Delormeju?«

»Seveda se! Od besede do besede! Saj nisem niti trenutek dvomil, da se peljeva

k njemu v Bruselj. Kaj pa je z bednim čudakom?«

»Tako vam bom povedal. Ljubo mi je, da mi ni treba cele zadeve ponoviti.«

»Res ni treba! Vem, da se je Delormeja, kateremu je življenje nudilo vse, kar pač more nuditi bogatemu, zdravemu človeku, nenadoma polastila globoka otožnost in da se je zatekel na svoj samotni gradič pri Bruslju, kjer je upal, da bo okreval od svoje fiksne ideje. Vem tudi, da ste poizkušali ozdraviti ga.«

»Požabili ste, da je skoraj popolnoma oslepel — — —«

»Popolnoma prav in najbrže je to poleg drugega povzročilo njegovo odsotnost.«

Grof Monterosso je nestrpno zmignil z rameni.

»To je sedaj pač čisto postranskega pomena. Moja naloga ni bila, da doženem vzroke njegove bolezni — to prepuščam vam učenim gospodom! Hotel sem le prijatelju vniti veselje do življenja in samo zaradi tega sem se odločil za poizkus, ki se je sprva tako sijajno obnesel.«

»Menite s tem, da ste ga združili z bitjem, ki je po njem tako zelo hrepenel?«

»Seveda, saj prav v tem je obstojala njegova boleštna umišljenost, da je menil, da

je onesrečil neko dekle — svojo prvo ljubezen, malo Lucilo, kot jo je nazival — — — Piepričan sem, da se svojih trideset let ni spomnil na svojo prvo ljubezensko prigodo — on, razneženi ljubljeneček žensk in pustolovec, znan po vseh metropolah sveta! Nenadoma pa se je, bogve iz kakega vzroka, spomnil na dekle iz pariškega predmestja, ki jo je bil spoznal pred tridesetimi leti in s katero je skupaj preživel leto dni študentskega življenja.«

»Ampak Lucila je bila vendarle prvo žensko bitje, ki se je z njo pobliže seznanil! Prva, gospod grof! In mislim, da noben možki ne pozabi prve ženske, ki jo je vzel v naročje.«

»To je že res. Kljub temu pa je popolnoma razumljivo, da si prične trezen možak po tridesetih letih očitati najbolj nezmiselnost stvari, ker je svojčas zapustil dekle, ki je z njo nekoč nežno ljubimkoval! In da mu spomin nato zagreni življenje.«

»S tem, da sem spravljal gospo Frossardovo v njegovo hišo?«

»Da. Ono nesrečno igralko, ki jo je zapustil spomin in ni mogla zaradi tega več nastopati.«

»Izboren spomin imate, doktor! Resnično, Frossardova je to svojo zadnjo vlogo izbornu igrala. Vlogo Lucile! Prav kakor sem hotel. In vi veste, da se je »dobrohotna prevara«, kakor ste pravkar nazvali moj domislek, docela posrečila. Prijatelj Delorme je znova oživel, znova je postal oni vesel, živahni fant, ki ga je bil veseli vsak, kdor ga je poznal. Samo nekam tišji je postal, kar pa res najbrž izhaja od njegove zelo poslabšane vidnosti.«

»No, in kako se je prigoda iztekla? Ali je gospa Frossardova še vedno pri njem?«

»Žalibog! Že dve leti!«

»Pa še vedno igra svojo vlogo?«

»Seveda! Delorme jo še vedno smatra za svojo Lucilo. Zadeva traja že malce predolgo, toda jaz ne bi ugovarjal, če bi ne spravila nesrečnica mojega prijatelja zopet v ono duševno razpoloženje, kot se je v njem nahajal takrat, ko sem ga poizkusil ozdraviti.«

»Kaj pa se je zgodilo?«

»Doktor, povem samo to: gospa Frossardova je preverjena špiritistka! S tem je menda vse povedano.«

»Hudiča! Še tega je manjkalo!«

(Dalje prihodnjič.)